

ΣΥΜΒΟΛΗ ΣΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ ΜΑΣ

ΟΙ ΒΟΥΛΓΑΡΟΙ ΣΤΗ ΜΑΧΗ ΤΟΥ ΠΕΤΑ

Γράφει ο Δημήτριος Καρατζένης

Κύριε Διευθυντά,

Κατά το περασμένο καλοκαίρι είδα στην εφημερίδα-σας άρθρον υπο τον τίτλον «Βούλγαροι εθελοντές πολέμησαν στο Πέτα» και παρότι είχα πολλά να σημειώσω επ' αυτού, χάριν της ιστορίας της μάχης εκείνης, δεν ηθέλησα να ανοίξω άλλην μάχην υπο τας στήλας της εφημερίδας-σας.

Εις το τελευταίον φύλλον της εφημερίδας-σας, του Απριλίου, είδα ότι και ρώσοι εθελοντές, ο Μπεραζάφσκι σκοτώθηκε κατά την μάχην του Πέτα. Βλέπω όμως ότι η υπόθεση προχωρεί και θα παρουσιασθούν και άλλοι, άλλων πατρίδων, άγνωστοι μέχρι σήμερα να παίρουν μέρος στην μάχη του Πέτα.

Γι' αυτό απεφάσισα να δώσω απάντηση, όχι αντιδικίας, αλλά εξηγήσεων και δια τας δύο περιπτώσεις.

Και πρώτον δια τους «Βουλγάρους (ήσαν πολλοί;) που πολέμησαν στο Πέτα».

Ο τίτλος του άρθρου εντυπωσιάζει τον αναγνώστην και όταν προχωρεί στο κείμενον βλέπει έναν μόνον τον Αργύρη Βούλγαρη, που τον χαρακτηρίζει ως θούλγαρο, να εκπροσωπεί την Βουλγαρία αν αυτή ήτο η πατρίδα-του και ουδένα άλλον. Αλλά και αυτή η επιλογή του άρθρου υπήρξεν ατυχής. Γιατί απο κανένα έγγραφο ή απο άλλο στοιχείο δεν θγαίνει ότι ο Αργύρης Βούλγαρης ήτο θούλγαρος. Πηγή του άρθρου είναι το θιβλίον του Νικαλαί Τοντορωφ, πρεσβευτή κατά τα τελευταία χρόνια της Βουλγαρίας στην Ελλάδα, «Η Βαλκανική Διάστασις της Επανάστασης του 1821».

Εσπευσα να το διαβάσω. Τον ονομάζει θούλγαρον χωρίς τα στοιχεία που επικαλείται να το βεβαιώσουν. Ο Τοντορωφ είχε την πληροφορία μοναδικήν περί του Αργύρη Βούλγαρη από τον φάκελλον του που βρίσκεται στα χειρόγραφα της Εθνικής Βιβλιοθήκης.

Τον θρήκα τον αντέγραφα εξ ολοκλήρου χωρίς ο Αργύρης σε κάποιο σημείο να ομολογεί ότι είναι θούλγαρος την καταγωγήν.

Είναι αλήθεια ότι αρκετοί θούλγαροι, απλοί άνθρωποι του λαού κατήλθον εις την Ελλάδα και επολέμησαν κατά την επανάστασιν του 1821 υπό τας διαταγάς οπλαρχηγών εις τα Απαντα Σώματα. Και είναι φυσικόν πολλοί απο αυτούς να εφονεύθησαν.

Όλοι αυτοί αναφέρονται εις τους πίνακας της δύναμης των οπλαρχηγών που υποβάλλοντο στα διάφορα τότε Υπουργεία με το μικρό χριστιανικόν των όνομα και επώνυμον της πατρίδος π.χ. Βούλγαρος και καταγωγής πάλι Βουλγαρία.

Ο Αργύρης ουδέν αναφέρει περί Βουλγαρίας όπως και υδραίοι με το ίδιο όνομα που έλαβον μέρος στην επανάστασιν και των οποίων οι φάκελοι ευρίσκονται όλοι μαζί στο ίδιο κουτί των αρχείων και για τους οποίους ο Τοντορωφ δεν ετόλμησε να θουλαροποιήσῃ.

Τα έγγραφα τα οποία επικαλείται το άρθρον και ο Τοντορωφ έχουν ως εξής και είναι τα πιστοποιητικά του Βούλγαρη. Προηγείται η αίτησις του προς τον Νομάρχην.

«Εν Μεσολογγίω τη 22 Μαΐου 1865.

Προς τον κ. Νομάρχην Αιτωλίας και Ακαρνανίας. Εγκλείομεν ώδε αναφοράν προς την Επιτροπήν εκδουλεύσεων εν η επισυνάπτεται πιστοποιητικόν περί των κατά τον αγώνα εκδουλεύσεών μου και παρακαλώ να υποβάλητε αυτήν αφού προηγουμένως μου δώσητε απόδειξιν.

Ευπειθέστατος, Αργύριος Βούλγαρης, α-γρόματος

Δια τον αγράμματον Κ. Τσιμπουράκης.

Η Αναφορά του έχει ως εξής:

Αναφορά του Αργύρη Βούλγαρη στρατιωτι-

κού του ιερού αγώνος κατοίκου Σταμών της Επαρχίας Μεσολογγίου.

Εν Μεσολογγίω τη 21 Μαΐου 1865.

Προς την Επιτροπήν του ιερού αγώνος.

Δια του κ. Νομάρχου Αιτωλίας, κλπ.

Περί απονομής της θεσπισμένης αμοιβής. Ο υποφαινόμενος υπηρέτησα την πατρίδα στρατιωτικώς από την πρώτην ημέραν της επαναστάσεως έως το 1829 συνεχώς πάντοτε υπό την οδηγίαν του Αρχηγού Κώστα Βλαχοπούλου ως και οι τρεις αδελφοί μου φονευθέντες εις τας μάχας-μας κατά των εν Αγρινίω και Ζαπαντίω οχυρωθέντων Οθωμανών. Υποβάλλων όθεν πιστοποιητικόν του αρχηγού μου τούτου περί των ανωτέρων στρατιωτικών εκδουλεύσεών μου και θυσιών εξαιτούμαι από την ευσυνειδησίαν και τον πατριωτισμόν των αγωνιστών μελών της 1ης ταύτης Επιτροπής ίνα κατά τα υπό της εθνοσυνελεύσεως εκάστοτε ψηφισθέντα απονεμηθή και μοι η δέουσα αμοιβή ως στρατιώτου του ηρωικού πολέμου.

Ευελπιστώ εις την ελληνικήν καρδίαν των μελών της Επιτροπής ταύτης υποφαινομαι.

Ευπειθέστατος Αργύρης Βούλγαρης.

Δια τον Αγράμματον Κ. Τσιμπουράκης.

Και τώρα το πιστοποιητικόν του Κ. Βλαχόπουλου.

Ο υποφαινόμενος επί της οριζομένης υπό του ποινικού Νόμου ποινή και τη υποχρεώσει μου εις πάσαν πολιτικήν αποζημίωσιν πιστοποιώ ευσυνειδήτως ότι ο επιφέρων το παρόν μου Αργύρης Βούλγαρης κάτοικος νυν Σταμών μετά τριών έτι αδελφών του υπηρέτησε υπό την οδηγίαν μου πάντοτε απ' αρχής της επαναστάσεως έως του 1829 έτους και παρευρέθη εις την κατά, του Βραχωρίω, Οθωμανών Επιστρατείαν και τας εκείσε συγκροτηθείσας μάχας, όπου εφονεύθησαν δύο αδελφοί του εις την κατά του Ζαπαντίου, όπου εφονεύθη ο τρίτος αδελφός του, εις την εκστρατείαν της Ηπείρου και τας αυτόσε συγκροτηθείσας μάχας του Πέτα, ακολούθησ εις τας τρεις πολιορκίας του Μεσολογγίου και επί της εξόδου μας από Μεσολογγίου και το 1826, εσώθη και αυτός μετ' εμού δια του τουρκοαραβικού στρατού και απήλθομεν εις Ναύπλιον. Εκείθεν δε ήτο πάντοτε μαζί μου εις όλας τας κατά την Στερεάν Ελλάδαν εκστρατείας και μάχας όπου ήμουν παρών. Εν γένει δε ο Αργύρης Βούλγαρης υπηρέτησε στρατιωτικώς μονίμως υπό την οδηγίαν μου από την πρώτην ημέραν της επαναστάσεως έως του έτους 1829.

Προς βεβαιώσιν της μονίμου στρατιωτικής υπηρεσίας του υπό την οδηγίαν μου παρέχω αυτό το παρόν μου καθ' υπαγόρευσιν της συνειδήσεώς μου.

Εν Μεσολογγίω τη 20 Μαΐου 1865.

Ο στρατηγός Κωνστ. Βλαχόπουλος,

Γιώργος Ρούτσας

Αυτά είναι τα μοναδικά έγγραφα τα οποία υπάρχουν για τον Αργύρη Βούλγαρη και για την συμμετοχήν του στον αγώνα του 1821. Αν από αυτά πείθεται κανείς, καλής πίστεως, ότι ήτο Βούλγαρος την καταγωγήν, τότε όχι μόνον αυτος αλλά και πολλοί «θούλγαροι πολέμησαν στο Πέτα». Ο ίδιος Βούλγαρης γράφει ότι «υπηρέτησα την πατρίδα από την πρώτην ημέραν της επαναστάσεως έως το 1929». Αν ήτο θούλγαρος εθελοντής θα το εσημείωνε για να εξάρη περισσότερον τας θυσίας της οικογενείας του. Οι Βούλγαροι εθελονταί ήρχισαν να καταφθάνουν στην Ελλάδα μετά τους πρώτους μήνας της επαναστάσεως και τας νίκας αυτής. Ενώ οι αδελφοί Βούλγαροι ξεκίνησαν

αυτήν την επανάστασιν στο Βραχώρι και το Ζαπάντι την άνοιξιν του 1821.

Ο Κωνστ. Βλαχόπουλος βεβαιώνει στο πιστοποιητικόν ότι ο Αργ. Βούλγαρης υπηρέτησε μονίμως, δηλαδή συνεχώς, υπό τας διαταγάς του και ότι έλαβε μέρος εις την εκστρατείαν της Ηπείρου και τας αυτόσε μάχας του Πέτα. Αλλά ο Κώστας Βλαχόπουλος δεν έλαβεν μέρος εις την εκστρατείαν της Ηπείρου, ουδέ εις την μάχην του Πέτα. Μήπως εννοεί τας μάχας του πρώτου έτους, στην Λαγκάδα, Κομπότι και Πέτα; Μάλλον αμφιβολον. Αλλά μήπως ο Αργύρης Βούλγαρης έλαβε μέρος εις την εκστρατείαν εκείνων υπό τον αδελφον του Κώστα Βλαχόπουλον τον Αλέξην Βλαχόπουλον; Αλλά τότε είναι το χειρότερον που μπορεί να συμβεί γιατί ο Αλέξ. Βλαχόπουλος, μόλις εξεδηλώθη η επίθεσις των Τούρκων όχι μόνον δεν επολέμησε στο Πέτα αλλά εστράφη εις φυγήν μεταδώσας τον πανικόν και στα άλλα τμήματα. Χολωμένος ο Μαυροκορδός γράφει εις τον αυτόν από το Δραγαμέδιο την 3η Αυγούστου 1822.

«Προς τον χιλιάρχον Αλεξάκην Βλαχόπουλον.

...Του καπετάν Κωνσταντίνου (Βλαχόπουλο) αταδέλφου σου είπον ότι δια να διορθώσης το σφάλμα σου, το οποίον είναι από τα ασυν-

ΣΥΝΕΧΕΙΑ στην σελ. 5

ΟΙ ΒΟΥΛΓΑΡΟΙ ΣΤΗ ΜΑΧΗ ΤΟΥ ΠΕΤΑ

ΣΥΝΕΧΕΙΑ απο την σελ. 2

χώρητα να δείξης όλην την γενναιότητά σου και ζήλον σου και κάμης και το χρέος σου.

Αλ. Μαυροκορδάτος

Γράφει δε την ιδίαν ημέραν και προς τον Κωνστ. Βλαχόπουλον

...Ο αδελφός σου Αλεξάκης δεν μου έγγραψε περί της αναχωρήσεώς του εις Κεφαλληνίαν. Δια να διορθώση το σφάλμα του πρέπει να ξεκινήσει μαζί σου και με όσους ημπορέση το γρηγορώτερον και με τον Σταθάκη Στάκον δια να πιάση τα πόστα της Λαγκάδος όπου είναι ανοικτά (Μνημεία της Ελλην. Ιστορίας, Τόμος 5ος, τεύχος II, σελ. 391).

Δραγαμέντο 3 Αυγούστου 1822

Αλέξ. Μαυροκορδάτος

Και εις την μίαν όπως και στην άλλην περίπτωση ο Αργύρης Βούλγαρης δεν «πολέμησε στο Πέτα», αλλά δεν φαίνεται να είναι και βούλγαρος. Το όνομά του παρέσυρε επάνω στο ζήλον του τον Τοντόρωφ να τον χαρακτηρίση ως Βούλγαρον χωρίς να είναι αλλά και χωρίς να αποδεικνύεται. Εάν συμφωνείτε να δημοσιευθεί θα ήθελα να σας γράψω και για τον Ρώσσον(!!) Μπεραζάφσκι που έπεσε στο Πέτα.

Μετά τιμήν

Δημ. Φ. Καρατζένης

Αθήνα 28/5/1983

